

[RELACJA + GALERIA] „Podstawy estetyki teologicznej Hansa Ursa von Balthasara”. Wykład o. Jarosława Kupczaka

W redakcji Teologii Politycznej, 3 czerwca o godzinie 18:00, o. prof. Jarosław Kupczak OP wygłosił wykład na temat estetyki teologicznej wybitnego szwajcarskiego teologa – Hansa Ursa von Balthasara. Spotkanie zorganizowano w ramach projektu „Namalować katolicyzm od nowa”.

Namysł nad pięknem z perspektywy teologicznej miał u Balthasara podłoże biograficzne. Młody teolog z wielkim zamiłowaniem grał na pianinie – jak sam o sobie mówił – „wiecznie muzykowałem”. Innym zamiłowaniem była literatura niemiecka, która skłoniła go do podjęcia studiów filologicznych. Pasja ta starła się z „wiednięciem na pustyni scholastyki”, na którą Balthasar wkroczył podczas swoich studiów u jezuitów. W ten sposób zrodziła się potrzeba przypomnienia teologii katolickiej kategorii piękna. Zapomnienie jej wynikało z jednej strony z zimnej racjonalności scholastyki, jak i z protestanckiej krytyki wszelkich ludzkich prób ujmowania Boga.

o. Jarosław Kupczak OP // Podstawy estetyki teologicznej H...

Głównym dziełem, które zawiera estetykę teologiczną szwajcarskiego teologa, jest jego *Herlichkeit* (*Chwała*). Wchodzi on w nim w dialog z tradycją teologiczną i filozoficzną z perspektywy tego, co sam nazwał „promieniowaniem Bożej chwały”. Wyrażana ma być ona nie tylko przez teologię, ale też metafizykę, która jest wszelkiemu namysłowi nad pięknem niezbędna.

Kluczową myślą, wokół której zasadza się estetyka teologiczna Balthasara, jest przekonanie o tym, że właściwym środkiem wyrażania prawdy, a zatem i tego, co duchowe, jest materia. Piękno jest formą duchowej komunikacji, która używa materii, jako formy wyrazu. Odsyła nas ono do Boga, jednocześnie rozciągając się na całą mnogość dziedzin – nie tylko sztuki, ale również *ars vita* – sztuki życia. Życie chrześcijanina ma być sztuką, której twórcą jest sam Bóg. Pięknem życia świętych jest jednak przede wszystkim pięknem życia Jezusa i Jego Matki.

Innym przedmiotem dociekań Balthasara nad pięknem jest Objawienie. Jest Ono piękne, ponieważ mówi o Samym Bogu – stanowi autoportret. Warto podkreślić, że jego treścią są nie tylko zdarzenia bezpośrednio dotyczące Boga, ale także te, które stanowią historię powszechną, czego przykładem są chociażby wojny Izraela. Widzenie Objawienia w historii powszechniej wymaga spojrzenia na Boga jak na tego, który tworzy nie tylko historię zbawienia, ale także historię powszechną. Przez jej zdarzenia prześwituje piękno, będące wyrazem chwały Bożej.

O. Kupczak podkreślił rolę ciała w teologii Balthasara. Cieleśność wymusza na człowieku uznanie zależności od procesów, które tylko częściowo rozumiemy. To uznanie i podporządkowanie się prawom, którym podlegają – także prawom piękna – jest podstawą wolności i godności. Podobnie jak każde dzieło sztuki ma formę, tak i człowiek, dopiero gdy przyjmie właściwą i piękną formę życia jest wolny. Polemizując z etyką autentyczności, niechętną wobec podporządkowania się formom, szwajcarski teolog podkreśla konieczność jej przyjęcia, gwarantuje ona bowiem stałość i piękno

życia. Ten wymiar estetyki Balthasara, jak podkreślił prelegent, jest aktualny szczególnie dziś, w dobie rozkwitu indywidualistycznych tendencji w kulturze.

Maciej Nowak

fot. Jacek Łagowski